



TBMM
YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı :

Tarih :

1563
12.08.2023

3523

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet YILMAZ** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve İçtüzüğü'nün 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ve talep ederim. 17.08.2023

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili

Erzurum Milletvekili

Son yıllarda çeşitli söylem ve pratiklerle galeyana gelen halk kitlelerinin şiddet eylemlerine yönelmesi toplumsal şiddet olaylarının artmasına neden olmuştur. Bu tür olayların yaygınlaşmasında nefret söylemlerinin en etkin mekanizma olduğu şüphesizdir. Nüfusunun büyük bir çoğunluğu Rum olan Gökçeada'da 1964 yılı itibariyle başlayan ve 1974'te daha ağır sonuçlar doğuran '*Eritme programı*' ile vahim hadiseler yaşanmıştır.

Dönemin Cumhurbaşkanı Atatürk ve yine dönemin Yunanistan Başbakanı Elefterios Venizelos arasında imzalanan ülkelerinde bulunan yabancı vatandaşların ikamet ile ticaret işlerini düzenleyen Seyrüsefain Antlaşması'nın iptal kararının ardından, 17 Mart 1964'te Milli Güvenlik Kurulu (MGK) 35 sayılı kararı çıkartmıştır. Buna göre, "*Adaların kadastrasunun yapılması, kültürlü ve yüksek tahsilli bir müftü tayini, modern bir caminin inşası, açık tarım cezaevi tesisi, devlet üretme çiftliği kurulması, yatılı ilk öğretmen okulu yapımı, bir jandarma er eğitim taburu intikali*" planlanarak ve uygulanmıştır. Adanın açık cezaevine çevrilmesi, adli suçluların salıverilmesi adada kadınlar ve çocuklar başta olmak üzere derin bir mağduriyet yaratmıştır.

"İmroz ve Bozcaada ile ilgili MGK Kararı" başlıklı MGK raporunda ana politika, "*Adanın Türkleştirilmesi, göçmenlerin tutunabilmesi için lüzumlu bütün ekonomik, sosyal ve manevi şartların hazırlanması*" olarak belirtilmişti. Bunun yanı sıra bakanlıklar nezdinde yapılacaklar; *Adalet Bakanlığınca Açık Tarım Cezaevi için 20 bin dönüm, Tarım Bakanlığınca Devlet Üretme Çiftliği için 12 bin dönüm, İçişleri Bakanlığınca Jandarma Er Eğitim Taburu için 1.700 dönüm, Milli Eğitim Bakanlığınca ilk öğretmen okulu için 168 dönüm, Muhtelif bakanlıklarca lojman hizmet*

binası ve hizmetler için 168 dönüm arazi istimlak edilmiştir. O dönem adadaki Rum nüfusunu 3,061 olarak gösteren raporda, Gökçeada'dan gidenlerin isimleri yanında “Enosisçi”, “Tehlikeli” ya da “Şüpheli” ibareleri yer almış; “Yunanistan’la irtibatı olan şahıslar” başlığı altındaki bazı isimlerin yanıdaysa “Müthiş Türk düşmanı ya da en tehlikeli şahıslardan” gibi ibarelerine yer verilmiştir. Yine anılan raporda “Adaların turistik çekiciliğini azaltmak için bölgenin yasak bölge ilan edilmesi, adaların en verimli ve en önemli kısımlarının kamulaştırılması, Rum okullarının yasaklanması, Rumların kendi milli bayramlarına katılmalarına mani olunması ancak Türk Milli bayramlarına katılımlarının sağlanması, kanuni yoldan sistemli şekilde Rumların topraklarının ellerinden alınması ve Rum vakıfların hesaplarının sık sık teftiş edilmesi...” başlıkları da yer almıştır. Ayrıca Rum okulları “fesat yuvası” olarak nitelendirilerek Adadaki Rum okulları 1964’teki kanunla kapatıldığı gerekçesiyle adalıların çocuklarını hâlâ Türk okullarına göndermediklerine vurgu yapılmıştır. 17 Eylül 1965 yılında çıkartılan kararla Ada’daki mahalle ve köy adları da Türkçeleştirilmiş; 1970 yılında ise İmroz Adası’nın ismi Gökçeada olarak değiştirilmiştir.

Gelinen fazda adada nefret söylemleri yeniden artmış ve ada halkı arasında sorunlar başlamıştır. Gökçeada halkının yüzyıllardır geleneğinde yer alan Meryem Ana’nın Göğe Yükseliş Yortusu’nun yapılacağı gün olan 15 Ağustos tarihi için yaratılan algı neticesinde sorunlar hasıl olmuştur. iktidarınızın da izniyle her yıl 15 Ağustos’ta Ekümenik Patrik Bartholomeos’un da katılımıyla yapılan ayinin bu yıl yapılmaması için kampanya başlatılmıştır. Çeşitli siyasi partilerin de ortak olduğu söylemlerde, bu ayinin kutlanmasının Lozan Anlaşmasına aykırı olduğu ve ayin tarihinin Fatih Sultan Mehmet’in Trabzon’u fethettiği tarih olan 15 Ağustos olduğu konusunda görüş birliği yaratılmıştır. Öte yandan geçmiş yıllardaki programlara bakıldığında Trabzon’un fethi kutlamalarının 26 Ekim’de yapıldığı görülmektedir. Fakat bu tarihe dair ifade edilenler 2017 yılında değiştirilerek tarihin 15 ya da 28 ağustos olduğu da kamuoyuna yansımıştır. Bu yılki ayin Gökçeadalılar tarafından kutlanmış olsa da ayine yönelik ithaf edilen söylemler ve azınlıkların hedef gösterilmeleri nedeniyle sorunlar yaşandığı bilinmektedir.

Bir diğer gelişme de geçtiğimiz yıl ‘İmroz’un 1964 Belleği’ sergisi Gökçeada Kent Konseyi’nin açıklamalarıyla yapılamaması olmuştur. Gazeteci Melike Çapan’ın hazırladığı sergi bu yıl da 18 Ağustos-1 Eylül tarihleri arasında Gökçeada Zeytinliköy’de ziyarete açılması planlanmış ancak “Yeniden Buluşacağız: İmroz’un 1964 Belleği” sergisi sosyal medyada hedef gösterilmesinin ardından iptal edilmiştir. İptal sebebi serginin hazırlayıcıları tarafından “Ne yazık ki bazı grupların resmi kurumlara baskısı sonucunda bir amacı da geçmişle yüzleşerek ortak bir geleceği yeniden inşa edebilmek için bir adım olan sergimizi iptal etme kararı aldık. Önceliğimiz toplumun hangi dilden, dinden, kimlikten olursa olsun hiçbir şekilde zarar görmemesidir. Yaşananlardan dolayı üzgün olduğumuzu ifade ederiz.” şeklinde dile getirilmiştir. Kuşkusuz bu serginin 2 kez iptal edilmesi geçmişte travmalara maruz

kalanları kaygılandırmakta ve aynı hadiselerin yeniden yaşanacağı endişesini artırmaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Halihazırda Gökçeada'da yaşayan Rum halkının nüfusu ne kadardır?
- 2- Halihazırda Gökçeada nüfusunun dağılımı nedir?
- 3- Gökçeada 1964 yılından itibaren hangi illerden göç almıştır? Hangi illerden ne kadar göç almıştır?
- 4- 50 yıl önce kapatılan Rum İlkokulu, Rum Ortaokulu ve Lisesi, tadilat çalışmalarından sonra 2013 ve 2015'te yeniden açılmış olup okullarda kaç öğrenci bulunmaktadır?
- 5- Okullarda Rum öğretmen bulunmakta mıdır?
- 6- Rum öğrencilerin kültürlerini ve dillerini geliştirici ek dersler bulunmakta mıdır?
- 7- 'Eritme programı' kapsamında kaç Rum Yunanistan'a gitmek zorunda kalmıştır? Gidenlerden dönenler olmuş mudur? Kaç kişi dönmüştür?
- 8- *Adanın açık cezaevine çevrilmesi nedeniyle kaç kadın ve çocuk mağduriyet yaşamıştır? Onların mağduriyetlerinin giderilmesi ve yaşadıkları travmanın etkilerinin azaltılması adına bir çalışma yürütülmüş müdür?*
- 9- *Adanın açık cezaevine çevrilmesinden kaynaklı olaylar neticesinde kaç kişi yaşamını yitirmiştir?*
- 10- *Gökçeada'da 1964 yılından itibaren uygulanan politikalar neticesinde Rum halkının maruz kaldığı yoğun şiddet ve mağduriyetin telafisi adına bir çalışma yürütülmesi gündeminizde olacak mıdır?*
- 11- Gökçeada'nın 1964 hafızasına dair farkındalık çalışmaları yürütülmesi gündeminizde olacak mıdır?
- 12- 18 Ağustos-1 Eylül tarihleri arasında“Yeniden Buluşacağız: İmroz'un 1964 Belleği” sergisi sosyal medyada hedef gösterilmesinin ardından iptal edilmiş olup bu serginin iptal edilmesine dair alınan kararın değiştirilmesi ve serginin açılması için bir girişiminiz olacak mıdır?
- 13- Geçmişte yaşanan acıların hafifletilmesi için gerekli olan hafıza çalışmalarının artırılması ve güven içerisinde yapılması için bir çalışmanız olacak mıdır?
- 14- Gökçeada halkının geçmişte yaşadıkları acı olayların ortaya çıkarılması ve toplumsal barışın tesisi adına çalışmalar yürütülmesi gündeminizde olacak mıdır?
- 15- Gökçeada'nın eski adı olan İmroz isminin iadesi adına bir çalışma yürütülmesi gündeminizde olacak mıdır?
- 16- Genel olarak ülkede adları değiştirilen yer adlarının iadesine dair bir çalışma yürütülecek midir?

- 17- Bu sene nefret söylemlerinin odağında olan alan Meryem Ana'nın Göğre Yükseliş Yortusu'nun ilerleyen yıllarda güven içerisinde kutlanması adına önlemler alınması gündeminizde midir?
- 18- İktidarınız etnik ve dini kimliklerin ötekileştirilmemesi ve nefret suçlarını önlemek için çalışmalar yürütecek midir?
- 19- İktidarınız Türkiye'deki tüm kimliklerin güven ve huzur içerisinde yaşaması için ne gibi tedbirler almaktadır? Bu tedbirler İçişleri ve Milli Eğitim Bakanlıkları başta olmak üzere diğer bakanlıklarla ortaklaştırılacak mıdır?
- 20- İktidarınızın geçmişte zorunlu nedenlerle göç ettirilmiş olan yurttaşların uluslararası haklarını koruyarak geri dönmesi için herhangi bir çalışması gündemde midir?